

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

Public participation in waste management, Chum Het Subdistrict, Mueang District
Buriram Province

นนธวัช ศิริชัย¹, สมชาย บึงบัว², เอกราช ดีรัมย์³

Nonthawat Sisichai¹, Somchai Buengbua², Akarad Deerobrom³

1 – 3 นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
650112801064@bru.ac.th¹, 650112801070@bru.ac.th², 650112801074@bru.ac.th³,

Received: 22-07-2025;

Revised: 17-09-2025;

Accepted: 22-09-2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 2) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้กรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย กลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนในเขตตำบลชุมเห็ด จำนวน 393 คน ได้จากการคำนวณตามสูตรของ Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 ($\bar{X}$ = 3.40, S.D.=0.305) และ 2) ข้อเสนอแนะระบบการจัดการขยะและแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บขยะมูลฝอย ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยเสนอแนะไว้ว่า ควรมีรถเก็บขยะขับในชุมชนเวลาเช้าของทุกวัน เพื่อให้มีการจัดการขยะที่ครอบคลุม และต้องมีระบบประสานงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนจัดกิจกรรมให้ความรู้และรณรงค์เรื่องการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางจัดตั้งจุดรับขยะรีไซเคิลในชุมชนเพื่อลดปริมาณขยะที่จะต้องเก็บ เพื่อให้เกิดผลที่ดีที่สุด

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม; การจัดการขยะ; ขยะมูลฝอย

Abstract

The objective of this research article is 1) to study the level of community participation in solid waste management, Chum Het Subdistrict, Mueang District, Buriram Province 2) To suggest a waste management system, guidelines for increasing the efficiency of solid waste storage in Chum Het Subdistrict, Mueang District, Buriram Province, a sample of 393 people according to the formula of Yamane (1973) and using the Simple Random Sampling method (Simple Random Sampling) as a quantitative research method. Use the concept of public participation in solid waste management as a research framework. The research area is in Chum Mhet Subdistrict, Mueang District, Buriram Province. The tool used in the research is a rating scale questionnaire (Rating Scale) analyzes data using basic statistics, such as frequency, average, and standard deviation.

The results of the research found that 1) People's participation in solid waste management, Chum Met Subdistrict, Mueang District, Buriram Province, with a moderate overall with an average of 3.40 ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.305) and 2) Suggestions for waste management systems, guidelines for increasing the efficiency of solid waste storage, Chum Het Subdistrict, Mueang District, Buriram Province, by suggesting that there should be garbage collection cars driving in the community in the morning of every day in order to have comprehensive waste management and must have a more effective coordination system to achieve the best results.

Keywords: participation; waste management; solid waste

บทนำ

สภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงการขยายตัวของชุมชนเมือง และการเพิ่มของจำนวนประชากรทั่วโลกมีแนวโน้มสูงขึ้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติต่าง ๆ เนื่องจากประชากรมีความต้องการมากขึ้นในเรื่องที่อยู่อาศัยเรื่องใช้อุปโภค บริโภค ส่งผลทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมหลายประการ เช่น ปัญหามลภาวะโลกร้อน มลพิษทางอากาศ ป่าไม้ถูกทำลาย ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรน้ำ และอาหาร ฯลฯ การเติบโตของเมืองที่มีขนาดใหญ่จะสัมพันธ์กับ

จำนวนประชากรและปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นขยะมูลฝอยจากบ้านเรือนซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพวกเศษอาหารที่เหลือจากการบริโภค ขยะจำพวกพลาสติก ขยะมูลฝอยที่ถูกทิ้งอยู่ตามท้องถนน แม่น้ำ ลำคลอง หรือสถานที่สาธารณะต่าง ๆ ซึ่งในประเทศไทยก็ประสบปัญหาขยะมูลฝอยเช่นเดียวกัน และปัญหานี้ก็มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ (ทรงกฤษ ทิศกระโทก, 2565 : 12)

ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญที่สืบเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การขยายตัวของพื้นที่ทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ลักษณะการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งโดยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการอุปโภคบริโภค ที่ต้องทำให้เกิดความสะดวก คล่องตัว และรวดเร็ว จึงมีของเหลือใช้ที่ถูกทิ้งเป็นขยะมูลฝอยประเภทต่างๆ เพิ่มขึ้น ถ้าหากถูกปล่อยปละละเลยไม่ดำเนินการแยกประเภทก่อนทิ้งเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกต้องเหมาะสมนอกจากก่อให้เกิดความสกปรกเป็นแหล่งพาหะนำโรค ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยทำให้ทัศนียภาพไม่สวยงามแล้ว ยังส่งผลให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม เช่น มลพิษทางอากาศมลพิษทางน้ำในอนาคต ทั้งนี้รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาขยะมูลฝอย จึงมีการกำหนดกรอบและแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 14 มาตรา 250 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชน ในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน และหมวดที่ 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 ข. ด้านอื่น ๆ (3) กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศโดยจัดให้มีระบบจัดการและกำจัดมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านอื่น ๆ (รัชกร วัฒนพันธ์, 2563 : 8)

ตำบลชุมเห็ดได้รับการจัดตั้งตามประกาศกระทรวงมหาดไทย โดยอาศัยอำนาจ ตามความใน มาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ประกอบ มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และมาตรา 1 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 โดยรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยได้จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นเทศบาลเมืองชุมเห็ด นับตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม 2555 (กองสาธารณะและสิ่งแวดล้อมเทศบาลชุมเห็ด, 2567 : ออนไลน์)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยในตำบลชุมเห็ด ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงการทำงานและให้บริการแก่ประชาชน ปัญหาหลักประกอบด้วย การจัดเก็บขยะไม่ครอบคลุม การแยกขยะของประชาชนไม่ถูกต้องขาดความร่วมมือและตระหนักถึงปัญหา รวมถึงระบบประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ไม่ชัดเจน สาเหตุสำคัญเกิดจากจำนวนทรัพยากรจำกัดขาดระบบติดตามและวางแผนที่มีประสิทธิภาพความรู้และทัศนคติของประชาชนต่อการจัดการขยะ และการสื่อสารระหว่างหน่วยงานกับประชาชนไม่เพียงพอ ส่งผลให้เกิดขยะตกค้าง ปัญหาสุขอนามัย และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม การมีส่วนร่วมของประชาชน ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะระบบการจัดการขยะและแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บขยะมูลฝอย ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่การวิจัยที่ 1 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของ ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีความแตกต่างกันไปตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ณัฐธิดา รัตนธรรม (2563) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายในการตัดสินใจและในกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในหมู่บ้านหรืออาจจะเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่าเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน

วิรัช พิทักษ์เจริญ (2562 : 34) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง การที่ประชาชนและภาคประชาสังคมมีบทบาทในการดำเนินการ และสร้างสำนึกในการแยกขยะ การลดการใช้วัสดุที่ไม่สามารถรีไซเคิล และการนำขยะกลับมาใช้ใหม่

พิมพ์พิชา ปัญญารัตน์ (2562 : 120) ได้เสนอว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยมีความสำคัญในการสร้างการตระหนักรู้และการลดปริมาณขยะในท้องถิ่น การร่วมมือและมีส่วนร่วม ซึ่งกันและกันในทุก ๆ ด้าน โดยเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

วิฑูรย์ สุวรรณเวช (2564 : 105) ได้ให้คำนิยาม การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย หมายถึงการที่ทุกภาคส่วนในสังคมมีการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การลดการเกิดขยะ การคัดแยกขยะ ไปจนถึงการนำขยะไปกำจัดหรือรีไซเคิล

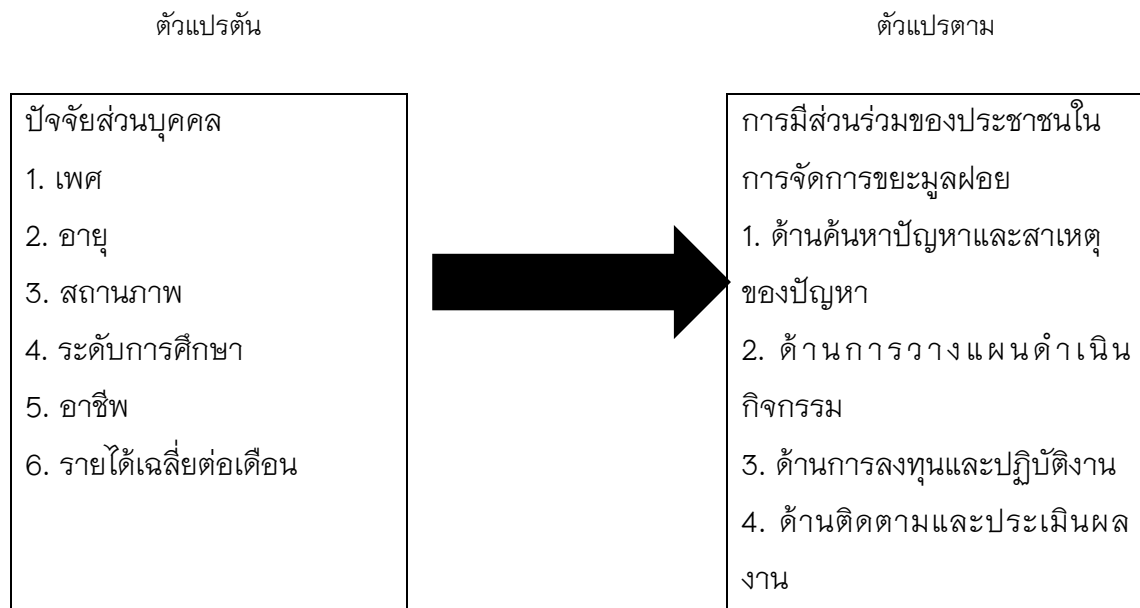
ปัทมาวดี ทองแสง (2563 : 123) ได้ให้คำนิยาม: การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยคือการที่ประชาชนในชุมชนมีบทบาทในการแยกขยะ การรีไซเคิล และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการจัดการขยะอย่างยั่งยืน

อติตยา ขาวคม (2557 : 12) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางสังคมที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการวิเคราะห์ปัญหา การแสดงความคิดเห็น การดำเนินการ การประสานความร่วมมือ การติดตามตรวจสอบผลกระทบของการดำเนินการ

วัชรินทร์ อินทพรหม (2564 : 31) ได้ให้คำนิยามความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาประเทศ และการบริหารจัดการองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่น สะท้อนได้จากการที่องค์กรต่างประเทศให้ความสำคัญในประเด็นดังกล่าว

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดของ รัชกร วัฒนพันธ และกมลทิพย์ จอมศรี (2563) นพรพรรณ ชัยนาม (2564) ทรงกฤษ ทิศกระโทก (2565) วศิรุต โนราช (2567) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชากรที่อาศัยในเขตตำบลชุมเห็ดทั้งหมด 23 หมู่บ้าน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 20,619 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง: 2567)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 393 คน โดยใช้สูตรของ (Yamane, 1973 : 727; สุมาลี ไชยศุภกรกุล 2558 : 145-146) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้กรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนในเขตตำบลชุมเห็ด จำนวน 393 คน ได้จากการคำนวณตามสูตรของ Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า

4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีในการจัดการขยะ

ผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะตัวแปร	จำนวนประชากร (N=393)	
	จำนวน	ร้อยละ (%)
1. เพศ		
ชาย	234	59.25
หญิง	159	40.50
2. อายุ		
20-29	65	16.50
30-39	141	35.90
40-49	120	30.50
50-59	51	13.00
60 ขึ้นไป	16	4.10
3. สถานภาพ		
โสด	161	41.00
สมรส	182	46.30
หม้าย	292	7.40
อยู่ร้าง	21	5.30

4. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษาตอนต้น	10	2.50
ประถมศึกษาตอนปลาย	54	13.70
มัธยมศึกษาตอนต้น	44	11.20
มัธยมศึกษาตอนปลาย	137	34.90
อนุปริญญา	96	24.40
สูงกว่าปริญญาตรี	46	11.70
ไม่ได้ศึกษา	6	1.50

5. อาชีพ

เกษตรกรรวม	85	21.60
รับจ้างทั่วไป	124	31.60
ค้าขาย	120	30.50
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	59	15.00
ว่างงาน	5	1.30

6. รายได้

น้อยกว่า5000	18	4.60
5000-10000	122	31.00
10000-15000	152	38.70
15000-30000	73	18.60
30000-50000	24	6.10

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 59.25 อายุระหว่าง 30 – 39 จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.90 สถานภาพสมรส จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 46.30 ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 34.90 อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.60 รายได้ 10,000-15,000 จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38.70

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา โดยภาพรวมและรายข้อ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	จำนวนประชากร(N=393)			
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	อันดับ
2.ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชน	3.33	0.758	ปานกลาง	1
1.ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลที่เกิดขึ้น	3.32	0.746	ปานกลาง	2
6.ท่านมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญและระดับความเร่งด่วนในการจัดการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในชุมชน	3.29	0.739	ปานกลาง	3
5.ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการในการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล	3.29	0.705	ปานกลาง	4
3.ท่านมีส่วนร่วมในการหาสาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล	3.27	0.684	ปานกลาง	5
4.ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล	3.25	0.667	ปานกลาง	6
รวม	3.35	0.363	ปานกลาง	

จากตารางที่ 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 ($\bar{X}$ = 3.35, S.D.= 0.363) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 2. มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 ($\bar{X}$ = 3.33, S.D.= 0.758) รองลงมาคือ ข้อที่ 1. มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 ($\bar{X}$ = 3.32, S.D.= 0.746) ข้อที่ 6. มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 ($\bar{X}$ = 3.29, S.D.= 0.739) ข้อที่ 5. มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 ($\bar{X}$ = 3.29, S.D.= 0.705) ข้อที่ 3. มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 ($\bar{X}$ = 3.27, S.D.= 0.684) และข้อที่ 4. มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 ($\bar{X}$ = 3.25, S.D.= 0.667)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ตาราง 3 ข้อเสนอแนะจากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านการค้นหาคำปรึกษาและสาเหตุปัญหา		
- ควรมีรถเก็บขยะขับในชุมชนเวลาเช้าของทุกวัน	4	6
- ต้องมีระบบประสานงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	11	17
2. ด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม		
- ควรจัดหาถังหรือภาชนะเพื่อรองรับขยะเพิ่มเติม	2	3
- ภาชนะควรมีฝาปิดมิดชิด	8	12
3. ด้านการลงทุนและปฏิบัติงาน		
- ควรปรับปรุงการจัดการขยะให้สอดคล้องกับจำนวนขยะ	5	8
- การปฏิบัติงานควรที่จะมีความตื่นตัวเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุดประสิทธิภาพมากที่สุด	13	20
- ควรกำหนดนโยบายด้านการจัดการขยะจากครัวเรือน	9	14
4. ด้านการติดตามและประเมินผลงาน		
- ควรที่จะมีการติดตามผลการดำเนินงานจนกว่าจะเสร็จสิ้น	6	9
- การประเมินผลการดำเนินงานควรมีความละเอียดเพื่อให้เกิดผลที่ดีที่สุด	7	11
รวม	65	100

จากตาราง 3 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ การปฏิบัติงานควรที่จะมีความตื่นตัวเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุดประสิทธิภาพมากที่สุด จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 20 รองลงมาคือ ต้องมีระบบประสานงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 17 ควรกำหนดนโยบายด้านการจัดการขยะจากครัวเรือน จำนวน 9 คน คิดเป็น

ร้อยละ 14 ภาชนะควรมีฝาปิดมิดชิด จำนวน 8 คิดเป็นร้อยละ 12 การประเมินผลการทำงานควรมีความละเอียดเพื่อให้เกิดผลที่ดีที่สุด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 11 ควรที่จะมีการติดตามผลการทำงานจนกว่าจะเสร็จสิ้น จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 9 ควรปรับปรุงการจัดการขยะให้สอดคล้องกับจำนวนขยะ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 8 ควรมีรถเก็บขยะขับในชุมชนเวลาเช้าของทุกวัน เพื่อให้มีการจัดการขยะที่ครอบคลุม จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 6 และน้อยที่สุดคือ ควรจัดหาถังหรือภาชนะเพื่อรองรับขยะเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อการใช้งาน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3

วัตถุประสงค์ที่ 2. เพื่อศึกษาเสนอแนะระบบการจัดการขยะแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บขยะมูลฝอยลอย ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นสอดคล้องกันโดยลำดับที่ 1 ด้านการลงทุนและปฏิบัติงาน ควรปรับปรุงการจัดการขยะให้สอดคล้องกับจำนวนขยะ และควรมีการปฏิบัติงานควรที่จะมีความตื่นตัวเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุดและควรมีการกำหนดนโยบายด้านการจัดการขยะจากครัวเรือน ลำดับที่ 2 ด้านค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ควรมีรถเก็บขยะขับในชุมชนเวลาเช้าของทุกวัน เพื่อให้มีการจัดการขยะที่ครอบคลุม และต้องมีระบบประสานงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีการวางแผนเส้นทางและตารางเวลารถเก็บขยะชัดเจน พร้อมระบบสื่อสารและติดตามแบบเรียลไทม์ระหว่างเจ้าหน้าที่และชุมชน เพื่อให้การจัดการขยะมีประสิทธิภาพและครอบคลุมทุกพื้นที่ ลำดับที่ 3 ด้านการติดตามและประเมินผลงาน ควรจะมีการติดตามผลการทำงานจะเสร็จสิ้น และการประเมินผลการทำงานควรมีรายละเอียดเพื่อให้เกิดผลที่ดีที่สุด ลำดับที่ 4 ด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม ควรจัดหาถังหรือภาชนะเพื่อรองรับขยะเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อการใช้งาน และภาชนะควรมีฝาปิดให้มิดชิด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 จากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอย ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง $3.40 (\bar{X} = 3.40, S.D. = 0.305)$ ทั้งนี้เพราะประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในบทบาท และหน้าที่ของตนเองเท่าไรนักจึงมีพฤติกรรมในการจัดการขยะที่ไม่เหมาะสมเท่าที่ควรไม่มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งลงถัง ทำให้มีขยะมูลฝอยเป็นจำนวนมาก และประชาชนยังขาด จิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมยังน้อยอยู่ รวมทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการขยะ ประชาชนบางส่วนยังไม่ทราบวิธีการกำจัดหรือลดปริมาณขยะมูลฝอยอย่างถูกต้อง อีกทั้งยังไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักเกณฑ์ประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีการนำข้อบกพร่องการจัดการขยะมูลฝอยที่พบเห็นมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาใน

การจัดการขยะมูลฝอยให้ดีขึ้นต่อไป นอกจากนี้ชุมชนจึงควรให้ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการขยะโดยทำให้เกิดความสำนึกและตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ด้วยการรณรงค์และเสริมสร้างกิจกรรมส่งเสริมและปลูกจิตสำนึกให้ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและการจัดการขยะมูลฝอยให้ถูกวิธี ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้เกิดการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรวงกฤษ ทิศกระโทก (2565) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วศิรุต โนราช (2567) ได้ศึกษาเรื่องสาเหตุของปัญหาของการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบลสบป่อง อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีระประทีป (2562) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนากิจการขยะมูลฝอย ของเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการจัดการขยะมูลฝอย ของเมืองพัทยายู่ระดับปานกลาง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่2 จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ตำบลชุมเห็ด อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พิจารณาจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกันในเรื่อง เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลทิพย์ จอมศรี (2563) ได้ศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงแตกต่างกันไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยรัช อยู่รักชาติ (2563) ได้ศึกษาการจัดการขยะมูลฝอย และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ตัวอย่างผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ และอาชีพแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมจึงแตกต่างกันไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่ตำบลชุมเห็ดอย่างละเอียดเพื่อวิเคราะห์ความสำคัญและบทบาทของแต่ละกระบวนการ และนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนอย่างยั่งยืน

2. ควรส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยอย่างต่อเนื่องในประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อพัฒนากลไกความร่วมมือระหว่างประชาชนหน่วยงานราชการ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น

3. ควรมีการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของโครงการด้านการจัดการขยะมูลฝอยในระยะยาว โดยเน้นการให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และวิธีปฏิบัติแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง พัฒนา และขยายผลโครงการในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่อง การนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ในครัวเรือน เพื่อเป็นแนวทางในการลดปริมาณขยะมูลฝอยและเพิ่มมูลค่า ให้กับทรัพยากรที่เหลือใช้

2. ควรขยายกรอบการศึกษาโดยพิจารณาปัจจัย หรือดัชนีชี้วัดอื่น ๆ เพิ่มเติมเช่นตัวชี้วัดด้านการเรียนรู้ของประชาชนการเข้าถึงเทคโนโลยี รวมทั้งการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอย

3. ควรพัฒนาและประยุกต์ใช้เครื่องมือวิจัยที่ทันสมัยมากขึ้น เช่น การใช้แอปพลิเคชันหรือระบบออนไลน์เพื่อเพิ่มความรวดเร็ว ความถูกต้องและประสิทธิภาพในการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

กมลทิพย์ จอมศรี. (2563). การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา). Thailis.

https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=58842

จิระ ประทีป. (2562). การศึกษาผลกระทบจากการจัดการขยะมูลฝอยในเขตกรุงเทพมหานคร:

ความท้าทายและแนวทางแก้ไข (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ,

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์). <https://thesis.lib.psu.ac.th/handle/123456789/56789>

ณัฐธิดา รัตนธรรม. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล

ตำบลป่าไร่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ,

มหาวิทยาลัยบูรพา).

<https://so06.tcithaijo.org/index.php/gajasara/article/download/263596/1774621>

- ทรงกฤษ ทิศกระโทก. (2565). *การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในตำบลพระครู อำเภอมะขาม จังหวัดบุรีรัมย์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์). Thailis.
https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=23&Reclid=3650&obj_id=24600&showmenu=no
- นพพรพรณ ชัยนาม. (2564). *การมีส่วนร่วมและการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น). Thailis.
https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=66887
- ปัทมาวดี ทองแสง. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
<https://thesis.library.tu.ac.th/handle/123456789/12345>
- ปิยรัช อยู่รักษาติ. (2563). *การศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของกรุงเทพฯ* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง). Thailis.
<https://tdc.thailis.or.th/tdc/download.php>
- พิมพ์พิชา ปัญญารัตน์. (2562). *ความคิดเห็นคุณภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลมะขามเมืองใหม่ อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา). <https://www.su.ac.th/thesis/23456>
- รัชกร วัฒนพันธ์. (2563). *การบริหารจัดการขยะมูลฝอย* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม). Thailis.
https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=66792
- วิฑูรย์ สุวรรณเวช. (2564). *การศึกษารูปแบบการจัดการการจัดเก็บขยะชุมชน กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลโนนเมืองพัฒนา อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี).
<https://www.lib.kasetsart.org/theses/45678>
- วิรัช พิทักษ์เจริญ. (2562). *การศึกษากระบวนการจัดการขยะมูลฝอยในภาคเหนือของประเทศไทย: กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
<https://thesis.library.cmu.ac.th/handle/123456789/23456>
- วิศรุต โนราช. (2567). *แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่). Thailis.
https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=67018

สมาลี ไชยศุกรกุล. (2558). การจัดการขยะมูลฝอยในท้องถิ่นและการพัฒนาอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิทยาลัยวิศวกรรมศาสตร์.

https://www.car.chula.ac.th/display7.php?bib=b2043845&utm_source=chatgpt.com